

NAGY DÁVID

Modellezett legenda**A Tigris harckocsi pályafutása**

A második világháború egyik legerősebb harckocsija a *Tigris* harckocsi volt. Óriási természetének rendkívüli morális hatása volt, a német haditechnika fölényét szimbolizálta.

Megszületik a Tiger

A Tigris nehézpáncélos tervei (mely Hitler szerint az egyedüli esélyt jelentette a győzelemre) néhány sikertelen kísérlet 1941 után véglegesültek. Az a döntés, hogy egy 45 tonnás járművet fejlesszenek ki, főként az befolyásolta, hogy már rengeteg energiát fektettek a nehézpáncélos munkálataiba. Már előző év elején megrendelték a VK-4501 jelzésű prototípust, amely azonban valójában a VK-3001-es megnövelt példánya volt. Ennek főfegyverzete a Flak 18-as légvédelmi ágyúból átalakított 88mm-es KwK 36 L/56-os harckocsiágyú.

Az első példányokat 1942. április 20-án, a Führer 53. születésnapján mutatták be. Mindkét prototípus megfelelt a követelményeknek, ezért mindkettőből rendelték gyártásra. Kivitelező a Henschel és a Porsche gyár volt.

1942 tavaszán két prototípust és egy legyártottat – és még három, rendszertelen időközönként érkezett – átadták kipróbálásra a német hadseregnek. 1942. augusztus közepén az első négy legyártott PzKpfw VI. Tiger Ausf H (Sd. kfz. 181-es) nehézpáncélossal az 502. nehéharckocsi-zászlóalj 1. századának egyik szakaszát szerelték fel, amely PzKpfw III-asokat is használt. A Tigereket vasúton szállították oda a Fallingbostelben lévő lerakatból. Augusztus 29-én érkeztek

EGY, AZ ANGOLOK ÁLTAL ZSÁKMÁNYOLT TIGRIS E TÍPUSÚ HARCKOCSI

meg a keleti fronton harcoló Észak hadseregcsoporthoz, a Leningrádtól keletre fekvő Ladoga-tótól délre található területre. 1942 szeptemberének első hetében egy magányos Tiger végrehajtotta az első bevetését, egy eseménytelen járőrszolgálatot (a másik három ideiglenesen nem volt bevethető).

Az egységek szervezete és harceljárásai

A Tiger kifejlesztése változásokat idézett elő a német hadsereg páncélos hadosztályainak szervezeti felépítésében. Kezdetben a nehézpáncélost a PzKpfw III-asokkal és IV-esekkel együtt, vegyes szakaszokban akarták alkalmazni, de ezt a tervet hamar elvetették.

A nehéz harckocsi gyártásáról hozott döntést követően hamarosan intézkedtek a hadsereg és a Waffen-SS páncélos hadosztályainak átszervezéséről. Ekkor még nem ismerték a Tiger harci jellemzőit. Első lépésként önálló (Heerestruppen) nehézpáncélos-századokat (schwere Panzerkompanien s. Pz. Kp.) hoztak létre, amelyek három,

egyenként három Tigerből álló szakaszokból (Zug) álltak. 1942. február 16-án állították fel az 501. és 502. nehézharckocsi-századokat. A két alakulatot összevonták, és 1942 májusától az 501. nehézharckocsi-zászlóalj (schwere Panzerabteilung) 1. és 2. századaként működtek. Némi zavart kelt, hogy az 503. nehézpáncélos-zászlóaljat öt nappal korábban alakították, így legalábbis formálisan ez lett a német haderő legelső ilyen alakulata. Az eredeti terv szerint a PzKpfw VI(P) típussal felfegyverzett 501. és 503. nehézharckocsi-zászlóaljakat Észak-Afrikába vezénylik, míg a PzKpfw VI(H)-val felszerelt 502-eseket a keleti frontra irányítják. Azonban a Porsche cég által gyártott Tigerek gyártását törölték, ami némi késedelmet okozott, hiszen a fent említett két egységet át kellett képezni a teljesen eltérő, Henschel által épített változat kezelésére. Ennek következtében az 502. nehézpáncélos-zászlóalj volt az első, harcban bevett, Tigerekkel felszerelt alakulat.

A felállított egységek természetesen a Tigerekkel felszerelés előtt is rendelkeztek páncélosokkal. 1942 áprilisában egy döntés született arról, hogy minden bevett Tigert egy PzKpfw III-asnak kell támogatnia. Az április 25-én kiadott 1176 sz. szervezési táblázatot (Kriegsstarkenachweisung) már e szerint készítették el. Összesen 10 PzKpfw III-ast adtak át, hogy a nehézpáncélosok megérkezését követően négy szakaszból álló századokat hozzanak létre. A támogató PzKpfw III(75)-ös az L/24-es, 75 mm-es löveggel felfegyverzett PzKpfw III(N) változata. A löveg alkalmas volt repesz-, páncéltörő-, köd- és élőerő elleni gránátok kilövésére; ezt a változatot gyakran nevezték PzKpfw III-as Kz-nek, ahol a Kz (kurz = rövid) a cső hosszúságára utalt.

Az 502-es nehézharckocsi-zászlóalj első két szakaszát négy-négy PzKpfw VI-ossal, a másik két szakaszt pedig öt-öt PzKpfw III-ossal szerelték fel. A századtörzshöz egy

Tigert rendeltek. Az 503-asoknál a szakaszokat két-két Tigerrel, illetve PzKpfw III-as Kz-val szerelték fel, míg a századtörzshöz (Kompanientruppe) egy Tiger és két PzKpfw III-as Kz tartozott. A fenti elrendezést az 1942. augusztus 15-én kiadott 1176d. szervezési táblázat tartalmazta.

Vegyes páncélos századok

A zászlóalj törzsszázadát (Stabskompanie) az ugyanazon a napon kelt 1150d sz. szervezési táblázat alapján szervezték meg. A törzsszázad két Tiger parancsnoki páncélos (Panzerbefehlswagen) és egy KwK 39-es 50 mm-es löveggel felszerelt PzKpfw III-as Lg (Lg = lang = hosszú csövű) tartozott, míg öt PzKpfw III-as Lg külön szakaszt alkotott. Négy hónap múlva az első Tigerek bevetésekor új szervezési táblázat került kiadásra, melyben a harci egységeknél szolgáló, rövid csövű PzKpfw III-asokat hosszú csövűekkel váltották fel.

Az eredeti szervezés szerint a zászlóaljak két századból álltak, de ezt 1943 első negyedében háromra növelték.

Az 502. nehézpáncélos-zászlóalj 2. századát 1943. február 10-én 3. századként az 503-asokhoz rendelték, új 2. és 3. századait április 1-én kapta meg. Az előbbi alakulat 1. századát kísérleti jellegűnek tekintették, emiatt felépítése eltért a többiekétől. Meglévő PzKpfw III-as Kz harkocsijai mellé 1942 szeptemberében további kilenc PzKpfw III-as Lg-t kapott. A század a jelentések szerint 1943 végéig használta mindhárom típust (a Tigerrel együtt). Az 505. nehézpáncélos-zászlóalj is mindkét PzKpfw III-as változatot alkalmazta a keleti fronton egészen a Citalia-hadművelet 1943. júliusi kezdetéig.

Általában véve a hosszú csövű Pz III-as nem volt hatékonyabb az N változatnál, ezért az 1943. március 5-én kiadott 1176e sz. szervezési táblázat szerint a Tigereket három szakaszos századokba sorolták. Egy

A PÁNCÉLOS HADVISELÉS EGYIK LEGFŐBB TEORETIKUSA, HEINZ GUDERIAN A KOR LEGVESZEDELMESEBB FENEVADJÁVAL

szakaszhoz négy harckocsit rendeltek, valamint a századtörzs (Kompanietruppe) rendelkezett még további két páncélossal. Minden zászlóaljhoz tartozott még egy híradószakasz is, egy standard és két parancsnoki Tigerrel felszerelve (Sd. Kfz. 267/268-as Panzerbefehlswagen). Ezeknél a löszertartók egy részének helyére további rádióberendezéseket építettek. Egy zászlóalj teljes létszáma 45 harckocsi volt.

A legtöbb érintett egységparancsnok tiltakozása ellenére az 502/1. század és az 505. nehézpáncélos-zászlóalj harckocsijai kivételével az összes PzKpfw III-ast kivonták, helyükre féllánctalpas csapatszállítókkal (Leichterschützenpanzerwagen, Sd. Kfz. 250-es) váltották fel. Ezeket a zászlóaljak törzsszázadainak rendelték alá, felderítő és védelmi feladatok ellátására. A változtatások nagy részét a Citadella-hadművelet megindítása előtt hajtották végre.

Az átszervezésre harcászati és logisztikai okok miatt került sor. A PzKpfw III-asokat a Tigerek „védelmére” rendelték. Erre a feladatra nem feleltek meg, ráadásul a két típus üzemeltetése óriási terheket rótt a századok karbantartó részlegeire (Kraftfahrzeug-Instandsetzungsgruppe), valamint a századok műhelyszázadaira (Werksstattkompanie). A közepes harckocsik kivonása jelentősen megkönnyítette a feladatukat; persze ez a tény nem jelentette a PzKpfw III-asok és PzKpfw IV-esek alkalmazásának végét, de a továbbiakban nem használták a Tigerek védelmére.

A háború kései szakaszában a tartalék hadsereg kötelékében szolgáló páncélosokat is harcba vetették. Az ilyen egységek felszereltsége ad hoc jellegű volt, az összes rendelkezésre álló harckocsit, köztük a Tigereket is, együttesen vetették be. Összesen 30 Tigris és mintegy 15 Königstiger került a

hadsereg kiképzőegységeihez, beleértve azt a 14 Tigert, amelyeket 1944 szeptemberében Paderbornba irányítottak, illetve az SS-kiképzőegységeknek átadott nyolc darabot. A rádiótávírányítású (Funklenk), robbanóanyaggal felszerelt, féllánc talpas Sd. Kfz. 301-es Sprengstofftrager járművekkel felszerelt egységek is alkalmazták a Tigereket. Ezek az alakulatok azonban nem bizonyultak hatékonyak, ezért 1945 folyamán hagyományos szerepkörben vetették be azokat. Az 1944 januárjában, különböző kiképzőegységekből létrehozott kiképző páncélos hadosztály (Panzer Lehr Division) is rendelkezett tíz Tigrissel. Ezeket az előző év októberében adták át a 130. kiképző ezrednek, de soha nem érték el a századerősséget.

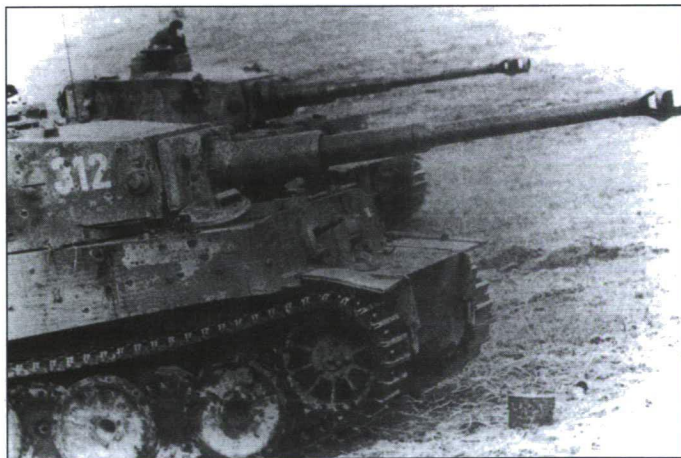
A Waffen-SS engedélyt kapott arra 1942. november 13-án, hogy az 1., a 2. és a 3. SS-páncélos ezredek egy-egy századát Tigerekkel szereljék fel. Ezek később a Leibstandarte SS Adolf Hitler-, a Das Reich- és a Totenkopf-hadosztályok részét képezték. A hadsereg alakulataihoz hasonlóan ezek a századok is kilenc Tigrisből álltak. 1943. január végére mindhárom század felállításra került. A márciusban kiadott, 1176e sz. szervezési táblázat alapján mindhárom századot további ötöt páncélossal erősítették meg. 1943 nyarán

az SS-nehézpáncélos-századait zászlóalj szintre fejlesztették és 101.-103. SS-nehézpáncélos-zászlóaljként tartották nyilván. A későbbiekben számozásukat 501. és 503. SS-nehézharckocsi-zászlóaljra változtatták; ez némi zavart okozott, ugyanis a hadsereg nehézharckocsi-zászlóaljai is így számozták. Az utóbbiak korábban már említett átnevezésére ennek következtében került sor. Az átszervezést követően az 1., 2. és 3. SS-páncélos ezredek megtartották saját nehézpáncélos-századaikat.

Önálló egységek

Csak Tigerekből álló harccsoport létrehozására is került sor. Ezeket általában parancsnokaik után nevezték el. A legismertebbek a *Tigertruppe Meyer* és a *Panzerkompanie Hummel* voltak. Az ilyen egységek azonban csak rövid ideig álltak fenn, a későbbiekben beolvastották a már meglévő alakulatokba.

A *Hummel* nehézharckocsi-század (első nevén *Einsatz Dunkirchen* nehézpáncélos-század, de ezt három nap elteltével megváltoztatták.) 1944. szeptember 17-én a Paderbornban állomásozó 500. tartalék nehézpáncélos- és kiképző zászlóalj állományából hozták létre. Felszerelését az odavezényelt 14 Tiger alkotta. Szeptember 19-én Arnhem térségébe irányították a Waffen-SS 9. és 10. páncélos-hadosztályainak (Hohenstaufen és Frundsberg), valamint a Königtigerekből újrafegyverzett 506. nehézharckocsi-zászlóalj megerősítésére. Vasúton szállították a helyszínre, és bevetették a szövetségesek *Market-Garden* fedőnevű hadműveletének elhárítására. A fenti hadművelet keretén belül a szö-

A TALÁLATOK ELLENÉRE MÉG MŰKÖDŐKÉPES TIGRIS TANK

vetéségek légidesszantok bevetésével keskeny arcvonalon kívántak átkelni az Alsó-Rajná. A *Panzerkompanie Hummel*-t december 8-án 4. századként az 506. nehézpáncélos-zászlóalj szervezetéhez csatolták és az 500. tartalék zászlóaljat új, valószínűleg felújított páncélosokkal látták el.

Mivel a nehézpáncélos-századokat ad hoc alapon azonnal harcba vetették, amint a harcokcsik rendelkezésre álltak. Akkoriban kevés gondot fordítottak a harcászat fejlesztésére. Ennek fejlesztése elsőbbséget kapott, és a századparancsnokoktól rendszeresen jelentéseket követeltek. Ennek eredménye a 14 harcokcsiból álló szakaszra való áttérés, és az 1943. május 20-án kiadott 47a/29. és 30. sz. kiképzési broszúra (Merkblatten). Ezeket a már meglévő közepes páncélos-egységek részére kiadott kiképzési és alkalmazási utasításokkal együttesen kellett értelmezni.

A fegyverzet

A *Tigrisnek* (Panzerkampfwagen VI Tiger Ausf H vagy Pzkwf VI Tiger I) 88 mm-es, KwK 36 L/56-os lövege volt. Az üteget a légvédelmi Flak 18-as (Fliegerabwehrkanone) ágyúból fejlesztették ki. A Tiger lövedéke 10 kg-os Pzgr 39-es (Panzergranate) típusú lövedék, sebessége 773 m/s. Volt hozzá könnyebb lövedék is: 7 kg-os volfrámmagos Pzgr 40-es, 930 m/s sebességgel. (Sebességen a torkolati sebességet értjük.) Ez a teljesítmény elég volt egy T-34-es homlokpáncélján való áthatolásához 2000 méter távolságról. A löveg huzagolt csövű volt. A löveg teljesítménye 457 méterről 30 fokos becsapódási szög esetén 112 mm-es páncél áttörése.

A főfegyverzetet több kisebb fegyver is támogatta. A Tiger tartozékai voltak a 7, 92 mm-es MG 34-es (2 db volt: egy a löveggel párhuzamosan, egy a törzs elején) géppuska légi célpontok ellen; a 9 mm-es MP 38-as

vagy MP 40-es géppisztoly; 9 mm-es P 38-as géppisztolyok. A Tiger légvédelmi fegyverzete nem volt hatékony repülő ellen; gyakran földi célok ellen vetették be. A Tiger lőszer-javadalmazása a főfegyverzetből 92 db, a kiegészítő fegyverzetből 5100 db (34 heveder vagy 150 dobtár).

A védelem

A Tiger páncélzatát hengerelt, tömör nikkelacél lemezből hegesztették. A hegesztés módja elektromos; a páncéllemezek egymásba kapcsolódnak. A páncéltest vastagsága:

Páncéllemez	Vastagság
Elöl	100 mm
Oldalt	(lent) 60 mm, (fent) 80 mm
Farlemez	80 mm
Teteje	25 mm
Alja	25 mm
Küzdőtér eleje	100 mm
Küzdőtér hátulja	80 mm
Küzdőtér oldala	80 mm
Küzdőtér teteje	25 mm
Lövegpajzs	120 mm

A Tiger harcokcsi mozgatása

A Tigert egy Maybach HL 230 P45-ös benzinüzemű, 4 ütemű, V12 hengeres, 60 fokos motor hajtotta. Hengerenként 2 szelepes, ami a kipufogónál nátriumhűtéses. A motorblokkot és a forgattyúházat alumíniumból öntötték; a hengerfej öntöttvas volt. A motor névleges teljesítménye 700 LE, 7000 fordulat/min esetén. A motor hengerterfogata 23095 cm³. A hűtőrendszere folyadékűtéses ill. ventilátorral. A tüzelőanyag-tartály befogadóképessége 540 liter, ez országúton 195 km, terepen 110 km hatótávolságot tud produkálni. A Tiger maximális sebessége 45,4 km/h (2500/min for-

dulatszám 38 km/h); átlagsebessége országúton 40 km/h, terepen 20 km/h. Az erőátviteli rendszere OLVAR hidraulikus működtetésű, előválasztó rendszerű sebességváltó. A meghajtás bolygórendszerű, a meghajtott kerék a mellső. A Tigert kormánykerék-rendszerű hidraulikus regeneratív kormányzási rendszer kormányozta. Mint sok más tank, a Tiger sem tudott helyben megfordulni, a minimális fordulási sugara 3,44 m, a maximális fordulási sugara 165 méter volt. A harckocsi felfüggesztési rendszere keresztirányú torziós rugók által valósult meg.

A Tigernek oldalanként 8 kerékcsoportja volt. A lánctalp szélessége 725 mm volt, de vasúti szállításhoz 520 mm-es lánctalpat szereltek fel (így szélessége így 3,15 m-re csökkent). A 725-ös lánctalp 96 tagból állt, melyek egyenként 30 kg-osak voltak. A teljes lánctalp tömege 2,88 t. Egy oldalon 3800 mm átmérőjű görgőt tartalmazott.

A torony forgatása

A tornyot hidraulikus és kézi úton lehetett forgatni. A forgatási sebesség 6 fok/s. A csövet kézi úton mozgatták, a +17 fok és a -6,5 fok közt. A Tigernek nem volt lövegstabilizálása.

A Tiger méretei

A páncélos tömege 50,5 tonna.

Páncéltest hossza: 6300 mm.

A Tiger további változatai

Sturmtyger

Kezelők száma: 7 fő. Tömeg: 65 tonna.

Teljes hossz: 6310 mm, szélesség: 3730 mm, magasság: 2850 mm.

Főfegyverzet: 380 mm-es Mörser RW61-es; kiegészítő fegyverzet: 1 db 7, 92 mm-es MG 34-es géppuska.

Páncélzat: hengerelt, tömör nikkelacél

Páncél: – elöl: 100 mm
– oldalt: 60 mm
– hátul: 80 mm
– küzdőtér teteje: 40 mm.

A Sturmtygerből (Sturm-mörser) 18 db készült. A Tiger alvázára épült rohamlöveg 380 mm-es hátultöltős mozsárral rendelkezett. A páncélos hivatalos elnevezése *Panzer-sturm-mörser*. A harckocsinál eltávolították a Tiger-tornyot, helyére merev felépítményt szereltek. A főfegyverzetet 0 fok és +85 fok közt lehetett mozgatni föl-le, oldalirányban 20 fokos kitérési lehetőség volt. A főfegyverzet súlya 330 kg, ellátták stabilizátorral; a mozsár a lövedéket 6000 méter távolságra lőhette ki. A lövedék nagy robbanóerejű volt. A löveget egy, az erre a célra kialakított, kis daruval töltötték újra, mivel a lövedék túl nehéz volt kézi töltésre. A löveget csak vízszintes állapotban lehetett újratölteni, ezért a tűzgyorsaság elég alacsony volt. Egyszerre 13 lövedéket tárolhattak a harckocsin belül, 12-t a törzs oldalán lévő tárolókban.

A harckocsit a varsói gettó lerombolása-kor, és az ardennei offenzíva idején vetették be.

Jagdtyger

Kezelők száma: 6 fő. Tömeg: 71, 7 tonna.

Teljes hossz: 10660 mm, szélesség: 3630 mm, 2920 mm.

Főfegyverzet: 128 mm-es PaK 44 L/55, kiegészítő fegyverzet: 1 db 7, 92 mm-es MG 34-es géppuska.

Páncélzat: – elöl: 150 mm
– oldalt: 80 mm
– hátul: 80 mm
– küzdőtér teteje: 30 mm.

A II. világháború legerősebb páncélozott harceszköze volt a Jagdtyger páncélvasdász. A maximális páncélvastagság a homlok részen 250 mm. L/55-ös 128 mm-es páncéltörő ágyújával 3500 méterről minden

akkori harckocsit ki tudott löni, ezzel szemben egy harckocsi sem tudta kilőni szemből. Összesen 70 db készült belőle.

Königstiger

Ez a nehézpáncélos inkább a Panther nehézsúlyú változata. A Königstignernél már alkalmazták a döntött páncélt: alsó és felső lemeze 40 fokot zárt be, míg az oldalpáncélzatot 60 fokban döntötték meg.

Páncélzat:

- elöl: 150 mm
- toronypáncél: 180 mm, 185 mm
- oldalt: min. 40 mm
- tetején (páncélttest és torony).

Főfegyverzet: 88 mm L/71-es KwK 43

Tömeg: 70 tonna

Hossz: 10026 mm, szélesség: 4720 mm, magasság: 3080 mm.

A Königstigerbe a tömegéhez mérten aránytalanul kis teljesítményű (600 LE) 12 hengeres benzinüzemű V motort raktak. A harckocsit nem volt szerencsés támadásba küldeni motorjának és erőátviteli berendezésének túlterheltsége miatt, de védőállásban kiváló volt. Mint sok más kiváló német tanknak, a Királytigris legfőbb ellensége a légítámadás volt. A németek Königstignernek, a Szövetségesek Királytigrisnek (King vagy Royal Tiger) hívták.

Elefant

Teljes nevén Panzerjager Tiger P Sd. Kfz 184 Ferdinand. A nagy tömegű (65 tonna) páncélosnak gyenge motorja volt, és nem látták el megfelelő védőfegyverzettel, ezért nagyon sebezhetőek voltak. Az Elefántok még a Tignernél is hajlamosabbak voltak a meghibásodásra.

Főfegyverzet: PaK 43/2 L/71 88 mm

Páncélzat: – homlokfal: 200 mm

– oldalt: 80 mm

– hátul: 80 mm

Az Elefant lövegét csak korlátozottan lehetett emelni és elfordítani. Az összes bevetett Elefant megsemmisült vagy ellenséges zsákmány lett.

A Tiger ellenfelei

Sherman M4 (75 mm, L/40 M3-as).

T-34-76/A (76,2 mm, L/30, 5 M1938-as).

Cromvell V-ös (75mm, L/36, 5 Mk V-ös).

Összegzés:

a Tiger előnyei és hátrányai

Előnyei:

- óriási páncélvédetség,
- kitűnő löveg.

Hátrányai:

- túl nehéz a motor és az erőátviteli berendezés számára
- nagy meghibásodási arány
- magas tüzelőanyag-fogyasztás
- túl bonyolult futómű – a harctéren nem lehetett javítani,
- lassú toronyforgatási sebesség (még hidraulikával is) – mozgó célok nehéz követése,
- nincs lövegstabilizálás, csak álló helyzetben tudott pontosan tüzelni.

Sok hátránya ellenére a Tiger a háború végéig uralta a csatamezőt; csak jelentős túlerő tudta legyőzni. Egyes források szerint 1942 és 1944 közt 1350 Tigert építettek. Általában 300-400 db állt rendelkezésre.

Jelentős harckocsizók

„Klotzen, nicht Klekern!” (Szétzúzni, nem ütögetni. Heinz Guderian)

HEINZ GUDERIAN minden idők legsikeresebb páncélos parancsnokává vált. Guderian különös érdeklődést mutatott a Tigerek iránt. Szerinte a Tigereket nem szabad egyenként bevetni, önálló egységeket kell belőlük

alkotni, amelyeket egy ponton összpontosítva hamar nagy helyi sikereket tudnak elérni. Guderian felismerte, hogy az aknák, a terep-akadályok, és az ellenség miatt súlyos állapotba kerülnek. Ezért szerinte a Tigereket nem az első támadóhullámba kell helyezni, hanem tartaléknak Guderian igaza a Citadelra hadművelet első napján mutatkozott meg. Ekkor a Tigerek az első vonalban harcoltak és az aknák (jelentős számú, felderítetlen német) nagy veszteségeket okoztak, a németek elvesztették a győzelem lehetőségét a szektorban; a szóban forgó 503. nehézpáncélos-zászlóalj 14 Tigere közül 9 mozgásképtelenné vált.

OTTO CARIUS nagy szakértője volt a Tigereknek, ismert harcokszó.

MICHAEL WITTMANN a II. világháború egyik legismertebb harckocsizója volt. 1937-től a *Waffen-SS* harckocsizója (Leibstandarte SS Adolf Hitler); 1939-től 1944. augusztus 8-ig aktív szolgálatban volt. 1944. augusztus 8-án Cintheaux mellett az esti órákban Wittmann Tigerére nyolc Sherman támadt. Kettőt kilőtt, egyet harcképtelenné tett, a többi öt tüzet nyitott rá. Wittmann a Gumesnil falu melletti tömegsírba temették (egyres szerint légítámadás végzett vele Cintheaux-ban) Wittmann az SS-Obersturmführeri (főhadnagy) rangig vitte, és számos kitüntetést is szerzett: 1 elsőosztályú, 1 másodosztályú Vaskeresztet, 1 lovagkeresztet, és tankcsata-érdemérme(ke)t. Nagy szakértéméhez jó helyzetfelismerő képesség társult. 1944 júniusáig 138 harckocsit és 132 járművet semmisített meg. Csak Kursznál 30 orosz harckocsit és 26 páncéltörő ágyút lőtt ki.

FRANZ STAUEGGER SS-Oberscharführer Psziolknyénél 24 T-34-est lőtt ki.

A Tigris hatékonysága

A Tigris és Királytigris harctéri hatékonyságát a fronton szolgáló katonák vissza-

emlékezéseiből is ismerjük. EDUARD JANKE SS-Unterscharführer, XI. SS önkéntes páncélgránátos hadosztály (Nordland): „Egységemmel egy kis pomerániai faluba vezetünk felderítő őrzőjáratot, amikor rájöttünk, az ellenség elszigetelhet a többiekől. Felettesem utasítására elmagyaráztam a szituációt a velünk lévő egyetlen *Königstiger* harckocsi parancsnokának. A 68 tonnás behemót járművet 88 mm-es nagy tűzességű ágyúval szerelték fel. A harckocsi parancsnoka egy SS-Oberscharführer volt, aki a Vaskezeszt Lovagkeresztjét birtokolta. Parancsba adta, hogy senki nem nyithat tüzet, mielőtt ő le nem adta az első lövést.

A *Königstiger* az ellenség felé indult, és egy kisebb domb mögött állt meg. Nem sokkal később a falu közelében húzódó erdőből kijöttek az első orosz harckocsik: szám szerint hét. Egyre nyomasztóbb lett a helyzet. Már 13 ellenséges harcjármű állt előttünk, mikor a *Königstiger* tüzelni kezdett. Kilőtte az oszlopot vezető harckocsit, mely rögtön lángra lobbant.

Ezután a harckocsi-elhárító lövegek is támadásba lendültek. Láttuk, hogy az ellenség soraiban kitör a pánik. Ide-oda forgolódtak, és próbálták kikerülni a lövedékeket, hiába. Egyik tankot a másik után lőttük ki. A pánik tovább fokozódott, ahogy a *Königstiger* tovább folytatta a tüzelést. Hamarosan az összes orosz harckocsi lángokban állt.”

KARL KÖRNER SS-Hauptsturmführer, 503. Schwere SS-Panzer Abteilung III. SS-páncélos hadtest: „Áprilisban Bollersdorf közelében egy német gyalogsági ellentámadást kellett támogatnunk, amikor megláttam két új Sztálin II-es harckocsit 200 méteres távolságban. Az egyik harckocsi legénysége valószínűleg félálomban lehetett, mert nem veték észre, hogy egyre közelebb érek hozzájuk. Gyorsan kilőttem az első harckocsit, és a roncs elzárta a második látóterét, mely megpróbált megfordulni, és felém fordítani az ágyúcsövet, de végül beletolatott egy mély

árokba. A Bellersdorftól Strausberg felé vezető úton 11 Sztálin harckocsi sorakozott fel. A falu szélén további 120-150 ellenséges harckocsi állt, melyeket épp akkor töltöttek fel lőszerrel és üzemanyaggal. Tüzet nyitottam rájuk: kilőttem az első és az utolsó harckocsit. Emiatt torlasz keletkezett, és a többi harckocsi nem tudott megfordulni a keskeny úton. Legénységük beindította a motorokat, és tüzelőállást próbáltak felvenni. Eközben folyamatosan lőttem rájuk.

A löporral és üzemanyaggal megrakott teherautók felrobbantak, az oroszok pedig kiugráltak járműveikből, és a falu felé rohantak fedezéket keresni. Mind a 39 lövedéket kilőttem, aztán visszavonultam. Abban az ütközetben 39 harckocsit semmisítettem

meg egyedül. Addigra, mikor visszarendeltek bennünket Berlinbe, több mint 100 ellenséges harckocsit lőttem ki, és 26 tankelhárító löveget semmisítettem meg.”

Felhasznált szakirodalom

ROGER FORD: *A Tigris harckocsi*. 2000, Hajja és Fiai Könyvkiadó Kft.

BOMBAY LÁSZLÓ–GYARMATI JÓZSEF–TURCSÁNYI KÁROLY: *Harckocsik 1916-tól napjainkig*. Budapest, Zrínyi Kiadó.

CHRISTOPHER AILSBY: *Waffen-SS – Hitler fekete gárdája a háborúban*. Budapest, 1999, Zagora 2000 Kft.

www.achtungpanzer.com/panzer_profiles

GORDON WILLIAMSON: *A büség a becsületem*. Debrecen, 1998, Hajja és Fiai Könyvkiadó Kft.

ENGI JÓZSEF

A közúti közlekedés története

A közúti közlekedés szervezési és vezetési vázlata

IV/5. rész ■ A II. világháborútól az 1970-es évekig. A közúti közlekedés szervezése és problémái (folytatás)

Az MSZMP Központi Bizottsága 1965. november 18–20-án tartott ülésén foglalkozott a gazdaságirányítási rendszer kérdéseivel. Erre azért került sor, mert az elemzők megállapították, hogy:

- a beruházások nem elég hatékonyak;
- a munka technikai felszerelésével a termelékenység és a minőség nem arányosan nő;
- nem csökken kellő mértékben az önköltség;
- célkitűzéseink sok esetben módosulnak;
- a kivitelezés indokolatlanul elhúzódik;
- eszközeink elforgácsolódnak;
- az eredeti előirányzatokhoz képest a beruházások egy részét számottevő költség-többlettel valósítjuk meg;
- a vállalatok gazdálkodási tevékenysége

nem kielégítő az állóeszközök egésze kihasználásában, a meglevő állóeszközök korszerűsítésében.

* * *

Megállapították, hogy a hiányosságok csak a gazdasági mechanizmus reformjával szüntethetők meg. Az új gazdasági mechanizmusra való áttérés első lépéseként átmeneti rendelkezéseket hoztak, amivel egyidőben a korábbi kötelezettségeket megszüntették. Az új átmeneti rendelkezésektől azt várták, hogy mind a Nemzeti Bank, mind a Beruházási Bank vonalán a vállalat és a bankszervezet közti kapcsolat megerősödjön. E kapcsolat pedig elősegíti, hogy a vállalat meggondoltabban tervezze meg alapképzését, felhasználását és az eddiginél gondosabban gazdál-

A közúti közlekedés története